

# PREDICATORIULU

## SATEANULUI ROMANU.

### SCRIERE PERIODICA

pentru

predici si alti articuli dein sfer'a basericésca.

#### Predica despre portarea crestinésca facia cu inimicii nostri.

*„Atunci Domnulu nostru Isusu Christosu intrandu  
intr'o sambata in casa unui fariseu cá se  
manance panca, toti cautáu la elu.“ Ev. Luc'a  
c. XIV. v. 1.*

Intru adeveru e lucru pré dediositoriu, candu reutatea alesinesce chiaru si acolo unde ar' trebui se domnésca o prietiné sincera si incrediuta. E o reutate de diosu si despretiuitória, a-ti poffí pre cenev'a de óspe la més'a ta, numai pentru-cá cu atátu mai tare se-lu poti prende in cuvente si se-i vedi cugetele si faptele s'ale, si apoi déca acel'a 'si descopere cu sinceritate semtiementele animei s'ale cá unui prietenu — de ací se-ti iéi privilegiu alu calumniá, clevetí, a respandí faime rele despre densulu, cu unu cuventu: a-lu defaimá cá pre unu omu reu! Nu suntu atari ómeni mai periculosi decâtu inimicii cei declarati, inimicii cei pre facia? Ba cu multu mai periculosi! Inimicii declarati í-i cunosci sí scíi cu cene a-i de a face, ei lucra pre facia, si poti aflá mediulóce de a te ferí de ei, seau a le nimici si paralisá lucrarile loru, pre candu inimicii cei ascunsi, inimicii cei faciarnici si lingusitori cá fariseii,

te gugulescu si te adia pre facia, ér' in dosu, pre subtn ascunsu lucra cu tóte poterile, cá se-ti strice numele, faim'a cea buna, integritatea caracterului si omeníei, onórea, stim'a si in urma se-ti sape gróp'a nefericirei. Asia eráu si Fariseii din Evangelia, cu carii Domnulu Christosu avé asia adese-ori de a face, si cari î-i erau inimicii cei mai inversiunati si mai periculosi!

Esperienti'a, patiani'a de tóte dîlele ne dovedesce, cà tocma si astádi se afla, între crestini, ómeni asemenea fari-seiloru din Evangelia! Acestia suntu acei ómeni, cari adeseori amarescu viéti'a chiaru si a omului celui mai de omenía, cari strica odichn'a ómeniloru buni, subsapa pacea si leniscea animei si impedece pre altii dela lucrarea pentru benele omenimei, stricandu numele celu bunu si increderea loru inaintea ómeniloru.

Trebue se marturisiru, cà pretotindenea dâmu de atari ómeni cu dóue limbi, rele si ascutíte, cari tóta desfatarea, fericirea si placerea s'a 'si-o punu intr'ace'a, déca a potutu sapá gróp'a nefericirei cuiv'a dintre aceli'a, cari suntu onesti, de omenía, si cu semtîri nobile, contrarie inse semtiementeloru lore celoru stricate.

Inse de atari ómeni rei, cu limbi multe, ascutíte si veninóse, nece chiaru Domnulu Christosu, esemplulu moralitateri, onestitateri si a dreptatier, inca n'a potutu scapá. Cà cene dintre noi ar' poté esclamá cu Isusu: „*Cene de-  
intre voi me convinge de vre-unu pecatu?*” — si totusi si elu a avutu inimici ascunsi fórte numerosi, inimici de acelia cari la vedere i-se aretáu amici sinceri, numai de ace'a, cá se-lu ispitésca si apoi scotiendu seau aflandu dela densulu cuvente si fapte loru neplacute, cu atátu mai tare se póta strigá si lucrá încontra-i, si cu modulu acest'a se faca cá se-si piérdia tóta iubirea si increderea ómeniloru.

Acești inimici ascunși și pismatari alui Isusu erau între conationalii săi între Judei, erau *fariseii*, cari îi imputau că le strica legea, că nu ține sabbat'a, că sabbat'a vindeca bolnavi, adică: că deprende fapte de benefacere — că manca și converseza cu vameșii și cu alți pecatoși etc., și alte diverse imputațiuni faceau ei lui Isusu!

Fiindu-că noi în viața dăm mai în toate zilele de atari *farisei*, cari cu o limba *te lingu*, cu alt'a *te frigu* — se vedem și modul, ore cum ni-amu pot' fer' de atari inimici? Și aci, că în toate lucrările noastre, I. m., vomu trebui să ne acomodăm după esemplul și invetațiunea dascalului celui mare a Domnului nostru Isusu Christos.

Adică: a) se ne ar'etăm sociali și prietenoși contra prietenii faciarnici și inimiții ascunși ai noștri, b) se ar'etăm o inimă deschisă contra densii fora de a ne dá totu cuventul și tota tain'a lor. Fac'ndu așa, vomu pot' preveni multe urmări neplăcute și ne vomu cascigá odichna și lenisce din partea lor.

Intru adevăru nemenea pot' se cunoșca mai bene pre inimici, at'atu pre cei ascunși, câtu și pre cei pre facia, decâtu cum i-a cunoscutu Domnulu nostru Isusu Christos, căci elu strabatea și vedea animele lor că Domnedieu și omu, le sciá gândurile lor și cele mai ascunse, le sciá planurile cele mai secrete, cetea de pre fruntea lor ori ce calumnia și batjocura încă înainte de ce o aduceau înainte, de aci de multe-ori le puneá întrebări de totu neașteptate, cari pre farisei îi aduceau în confuziune, câtu nu scieau, ce se respundie! „*Pentru ce cugetati voi rele întru anim'a v'ost'ra?*“ le d'ise Isusu. <sup>1)</sup> Isusu sciá bene și scopurile inimicilor săi, — așa d. e. cându într'o sabbata

---

<sup>1)</sup> Mateiu 9, 4.

'lu chiamara la unu ospetiu si apoi i-aduserà pre unu bolnavu se-lu vendece, elu sciá bene, cà 'lu chiama, cá se i-afle ceva vina si dupa aceea se i-o împuteze. Sambat'a la Judei erá o dî de odichna, in carea dupa lege erá opritu ori ce lucru si dupa invetiatur'a cea ratecita a fariseiloru, tocma nice a *face bene* nu erá iertatu in acést'a dî, a face fapte de iubire si benefacere! Fariseii se tieneau de liter'a acestei legi si învinovetiáu pre ori carele lucrá cev'a sambat'a dicundu: cà calca legea, care demanda santîrea sambatei.

Acum déca Isusu vindecá in acést'a dî a Sambatei pre bolnavu, atunci ei delocu 'si luáu ocaziune de a-lu calumniá, cà e vendiatoriu de lege, cà nu santiesce sambat'a, si asia dupa sunetulu legi dicéu cà e *criminalistu demnu de mórte*. Acést'a erá scopulu loru celu reutatiusu si eli erau omeni destulu de diosu, cá acestu scopu se si-lu acopere subtu mant'a pretinfei.

Inse Isusu sciá tote cugetele loru, ochiulu lui tote le vedea si de ace'a elu învitatu fiendu la ospetiulu loru, a mersu si n'a încungiuratu adunarile loru pentru elu periculóse, acést'a a facut'o cá se arete cumca virtutea de socialitate inca e una datoría a omului, cá se arete, cumca noi nu trebue se încungiuramu adunarile pentru ace'a, cà dora ne-amu crede împresurati de amici feciarnici si inimici ascunsi! Càci dupa cum dîce Apostolulu: „*pentru-cá se ne potemu feri de inimici ar' trebui se esîmu din lumea acést'a!*“ ci nu se afla nece unu locu pre pamentu, nece chiaru in anghiulu celu mai secretu si mai retrasu a lumiei, unde se nu se afle atari inimici câtî cu cause, câtî fora de cause.

Apoi aceea, cà damu de neamici, seau de amici falsi nu trebue se ne desmênte si abata dela societatea cu ómeni, cà-ci prin acést'a ni-amu lipsi noi însine de multe folóse. Tocma sî dela neamici înca potemu invetiá, câte cev'a bunu si folositoriu. Apoi se intempla adese ori, cà însocindu-ne cu amici falsi si neamici ascunsi, acestia vedendu portarea nóstra solida, anim'a cea buna si deschisa, carac-

terulu întregu si nepetatu, — se rusinéza ei insii de sene, insii 'si recunoscu ratecirea, se îndrepta si in sfêrsitu se facu amicii nostri cei mai buni si mai adevérati.

Sî poruncile evangelice inca ne învetia, cá se nu iubimu numai pre acelia, cari ne iubescu pre noi; cá acést'a nu e nece o virtute, pentru-ca acést'a o facu si *paganii*. Dar' virtute mare e ace'a, I. m. candu iubimu tocma si pre inimicii nostri si facemu bene celor'a, *ce ne urescu pre noi!* In acestu întielesu vorbesce si Apostolulu Paulu candu dîce catra Romani: „*Nu te învinge de celu reu, ci învinge reulu prin bene!*” Déca inimiculu teu patimesce de fôme, hrãnesce-lu, déca i-e sete adapâ-lu, cá deca vei face acést'a *vei aduná carbuni de focu pre capulu lui* si ti-lu vei face prietenu.

In societate cu ómeni trebue se fimu deschisi, sinceri si viali, rabdatori, tocma de amu si intempiná necuvenentie trebue se ne aretamu solidi si ràbdatori cá se damu doveda, cá suntemu ómeni de principie si purcedemu, in lucrarea si tractarea nóstra, dupa principiele moraléi celei adevérate si mai curate a Mantuitoriului. Si in ast'a privintia potemu luá éراسi esemplu dela Mantuitoriulu nostru Isusu carele la tote ocasiunile si in tote societatile dovedí o portare plina de taría si barbatía combatêndu cu armele cele mai blande si mai loiale mustrarile si imputarile, ce i-se faceau de catra neamici, si pretutindenea pásîndu, cá unu *invetiatoriu si indreptatoriu de celi rateciti*.

Societatea cu ómeni, déca voimú a nu deveni misantropi (urgisitori de ómeni), nu numai cá ne sierbesce spre desfatãre si petrecere, ci totu odata ne e si folositoria in mai multe privintie.

In societate se vorbesce despre multe casuri din viéti'a ómenésca, açaroru cunoscientie ne latiescu sfer'a cunoscientieloru si a esperintiei nóstre; se mustra unele gresiele sî defecturi, se descopere partea loru cea rea; prin aceea invetiamu a ne cunósce pre noi însîne, ce'a ce e o greutate mare si prin ace'a ne esaminamu si noi, nu

cumva patimimu si noi de asemeni scaderi seau gresiele; venimu la cunoscenti'a scaderiloru si gresieleloru nostre, si ne nevoim a ne indreptá!

In societate intempinamu multe esemple de lucrari nobile si virtuose, si prin ace'a ne indemnamu ale imita si noi. In societate invetiamu a cunosce omenii celi buni, inse si pre celi rei; pre celi buni ne straduimu a-i urma in faptele loru; de celi rei ne înstreinamu si ne abatemu infiorandu-ne de faptele loru.

Acestea si alte folóse precum si instinctulu de sociabilitate plantatu in anim'a nostra, ne dovedescu de ajunsu lips'a, ba tocma si detori'a insocirei seau a societatiei.

Inse candu e vorb'a de folosele societatiei ace'a e de a-se intielege despre omenii cari au ajunsu la etatea cea matura, cari suntu solidi, cari scfu alege benele din reu, cari au principii sanetóse, si nu suferu seau cu multu su mai tari, decâtu se suferu seau se alunecu la esemple rele si necuvenintiose, cari pote le-ar' întempiná in vre-o societate seau alt'a.

Deci dara tenerii necopti inca la mente si copii suntu de a se padí cá de focu de ori ce societate rea, desfránata seau si numai suspiciósa. Cáci e unu proverbiu fórte intie-leptu la omeni: *déca te mesteci in taritia, te manca porcii!* Uita-te cu cene se insociesce cenev'a si indata vei sci cà ce feliu de omu este!

Buna si de lipsa e societatea, înse numai intre ómeni de crescere si educatiune solida si scutiti de pretini si pre-judecia rele si periculóse.

Aceste suntu pre scurtu regulele unei folositorie in-sociri seau societati. AMINU.

Joane V. Rusu.

## Canonulu său partea III a santei Liturgie.

*Publicatiune de proba din cartea de rogatiuni:*

**„Mominte ceresci in esilulu pamentescu.“ \*)**

Deca dorulu ultim u alu animei lui Christosu a fostu, ca toti „*se fia un'a, precum elu si tatalu un'a sunt*“ (Jnu XVII, 11); apoi trasara si salte acum de bucuria anim'a lui ddiiesca; eca doru-i santu implinitu, stendariulu credintiei desfasiuratu, sub elu uniti credintiosii in giurulu imperatului loru in acelasi adeveru, in ace'asi invetiatura: „*Credu intru unulu Ddiieu Tatalu*“! in ace'asi sperantia si asceptare, in speranti'a si asceptarea vietiei eterne: „*Asceptu inviarea mortiloru si viet'a de veci*“!

Ce mai remane? ce mai lipsesce?

Se se deschida ceriulu, se scobora archiereulu mare: „*uniculu mare archiereu alu unicului Ddiieu*“ cum lu numesce Clemente Ales. (Cohort. c. 12) si adoptandu *sierfa omeniloru* depusa in ochii lui Ddiieu, pe tronulu basericei, in umbrele altariului, si prefacundu-o cu viersulu atotopotintiei sale creatorie in *sierfa sa curata, santa, in sierfa crucii*, se o presente Parintelui cerescu spre primire intru altariulu seu celu mai pre susu decatu ceriulu.

„*Pucinu si me veti vedé*“ (Jnu XVI, 16.) Pucinu, câteva mominte numai, si Cristosu archiereulu eternu, Mnelulu de sierfa alu Test. nou, desfacundu ceriulu, incungiuratu de cetele angeriloru, ascunsu su form'a panii si a vinului, va descinde intre noi, in midiloculu nostru, cu manile pline de daru, cu ranele deschise, ca cu totu atate isvore de binecuventare, din care reversa peste baserica si deriva in sufletele nostre tesaurulu gratiei sale ddiiesci, ensusi

---

\*) Acésta carte de rogatiuni se va publicá in scurtu; ea cuprinde afora de rogatiuni pentru tote ocasiunale, si traptate edificatorie despre rogatiune, sacramentulu penetiintiei si cuminecaturrei, despre serbatori si explicarea detaliata a ceremonieloru santei Liturgie dupa desvoltarea loru istorica si sensulu loru misticu; in form'a articolului de facia.

fiindu după espresiunea frumoasă a sântului Paulinu sf:  
„*victim'a preotiei sale și preotulu victimei sale.*“ (epist. 5.  
ad Sever.)

Acestu momentu sublimu, sublimu și infricosiatu, intrevine în partea Liturgiei, ce se numește: *Canonu*, care începe cu *Prefacerea*, și-are de punctu centralu *Consecrarea*, și termina cu *rogatiunile pentru darurile și fructurile eucaristice*, cuprindendu tota partea Liturgiei dela *Simbolulu credintei* până la *Rogatiunea Domnului*.

### Prefacerea.

*Prefacerea* e ca unu preludu său precauventare a *Consecrării*, de unde și-are și numirea: *Prefacere*, adeca facere preparatoria.

Începându cu *invitare la devotiune încordată* și cu *aprecari împrumutate*, ea culmina în *actulu de multumită ferbinte* și finesce cu *premarirea lui Ddieu prin imnulu de învingere*, conviersuitu împreună cu cetele angeresci; înalțiându astfelu sufletulu la cele ceresci spre a poté întempiná cu demnitate pre celu ce, trasu de iubirea sa nemarginită, vine a descinde din baseric'a sa glorioasă în abisulu miserieloru noastre!

Prin aceste acte de pietate ca prin totu atât trepte se urcă preotulu și poporulu în susu, totu mai susu la munte, totu mai susu la Golgot'a, până ajunsu în verfu su cruce, se voru aruncá adorându la petiorele Mnelului, care sangera junghiatu pentru pecatele lumii.

---

Preot. „*Se stâmu bine, se stâmu cu frica, se ludămu a minte sânt'a sierfa cu pace a o aduce.*“

Cor. *Darulu pacii, sierf'a laudei.*

Deca se esecută cu atât-a fortia a cuvinteloru, cu atât-a pompa a espresiuniloru, cu atât-a maiestate a miscariloru și tragediele reprezentate în teatrele lumii; deca publiculu asistă și acestoru spectacule scenice cu atât-a



atentivne; deca cu câtu se apropia mai multu catastrofa, in care dupa lupte nobile, dar' neincununate cu succesu, sucumbe, eroulu nevinovatu, cu atâtu-a e mai serbatoresca dispusetiunea, mai concentrata atentivnea spectatoriloru, privindu sortea nefericita a eroului tragicu cufundati in emotiuni de terore, sî compatimire, plini de pietate sî admiratiune; cu tote că unu avisu secretu alu sufletului li spune, că spectaculu nefericirii, ce lu vedu desfasiurandu-se naintea ochiloru loru, nu e decâtu o *copia*, o *imitatiune*, lipsita încâtu pentru presinte de tota realitatea; apoi cu ce aduncime a reverintiei, cu ce putere a atentivnii, cu ce confusiune a terorii, cu ce sublimitate a cugeteloru sî afeptiuniloru, cu ce gravitate a maniereloru se cuvine a participá la representarea *patimeloru si a mortii eroului mare, a Fiului lui Domnedieu*, la aducerea santei sierfe eucaristice, care nu e numai o *copia*, o *imitatiune* ace'a ce s'a intemplatu inainte cu 1800 de ani intr' unu verfu de munte alu Judeei, ca tragediele lumii; ci ensusi *originalulu* de nou imprimatu alu celui mai maretiu actu, ce s'a esecutatu vre odata pe pamentu; o *viua istoria*, o *perpetua innoire a sierfei crucii*, in care intruparea, viet'á, patimele sî mortea Domnului se continua dealungulu secleloru fora incetare!

Ci eca acolé stau unsulu Legii nove: preotulu, sî poporulu acvisitivnii (I Petr. II. 9.): credintiosii, pastoriu sî turma, urcandu-se impreuna, mana in mana, la acelu munte placutu lui Domnedieu, care nu tinde dupa genial'a observatiune a santului Clemente Ales. († pe la 209.) ca Chiteron materia de tragedie fictile; ci e santítu prin faptele reale ale adevverului; in care nu menadii si-celebreza orgiele; ci fiele lui Domnedieu sî barbatiu direptatii serbeza misteriele Cuventului intrupatu. (Cohort. c. 12.)

Momentulu acestoru misterie atâtu de aproape! Sî se nu se aprinda totu mai multu animele? se nu se reculéga totu mai tare sentiurile? se nu se cutriere totu mai potinte consciintiele? Se nu se concentre totu mai ageru atentivnea sufletului liberu de distrugeru turburatorie in giurulu tainei marite, asemenea focului linu, neagitatu de suflare,

care catra acel'asi punctu inaltia, spre acel'asi punctu si-aduna tote flacarele sale?

Eca pentru acést'a incepe preotulu *Prefacerea* cu viersuirea: „*Se stâmu bine, se stâmu cu frica*“ etc.

invitandu pre poporu, a se reculege atâtu *esternu*, cu trupulu, prin compunerea lui plina de modesti'a, umilinti'a si gravitatea maiestosa, ce trebue se i o inspire despre o parte confusiunea pentru propri'a nedemnitare, despre alta parte respectulu catra o taina atâtu de intricosiata, („*se stâmu bine, se stâmu cu frica*“); câtu sî *internu*, cu sufletulu, prin ficarea atentii la actualu sublimu alu sierfei in devotiune neturburata, („*Se luâmu a minte*“), ca astfeliu dandu-si tote facultatile trupesci sî sufletesci in servitiulu pietatii, se pota aduce s. *sierfa cu pace*, adeca cu sufletu alinatu, curatîtu, scapatu din furtunele patimeloru sî grigiloru consumatorie in limanulu siguru alu devotiunii sî pacii adeverate.

Dar pacea „*e alui Ddieu* — scrie s. Gregoriu Nas. (+ 389 sêu 390) — *ba ea este ensusi Ddieu, precum ne invetia cuvintele apostolului: pacea lui Ddieu, si: Ddieulu pacii, si: elu ensusi este pacea nostra*“ (Orat. 2. de pace.)

In consciinti'a acestui adeveru credintiosii grabescu a respunde:

„*Darulu pacii, sierfa laudei*“;

ce'a ce e o espresiune a promtetiei, de a urmá cu sufletu predispu invitarii preotulu la aducerea santei s erfe, in care aducu „*darulu pacii*“, adeca pre ensusi Ddieulu, alu carui e tota pacea, care elu ensusi e pacea nostra; cum esplica Cabasil'a: „*nu numai cu pace, ci ensasi pacea o aducemu daru si sierfa*; sî totu odata sî o espresinne acést'a a sperantiei sî dorului, ca ce'a ce lipsesce loru din afeptiunea convenintiósã a sufletulu, se suplinesca inaintea tronulu indurariloru prin escesulu meriteloru sale ensusi: „*archiereulu sierfeloru nostre, aparatoriulu si scutulu slabitiunii nostre*“, cum lu numesce (ad Magn. c. 34) santulu Ignatiu din Antiochi'a † 107.) isvorulu a tota pacea, Domnulu Isusu Cristosu.

Invitare și răspunsu acest'a, care lu intempinăm u și in cele mai antice codici liturgice, in Lit. Constit. Apost. și cea a santului Jacobu, ce'a ce e unu invederatu indiciu, că invitarea și răspunsulu sunt de origine stravechia in usulu liturgicu; și se voru fi intrudusu de siguru, spre alinarea miscarii și distragerii poporului. cauate necesariaminte cu ocasiunea immanuarii darurilor aduse, in manele diaconiloru, ce'a ce se facea nemidilocitu nainte de *Prefacere*, perdurandu tempu mai indelungatu.

Și ce naturala e acést'a invitatiune, ce frumosu și semnificatoriu acestu răspunsu in acestu sacru momentu!

Cum ar și poté esfi mires'a in modu mai demnu spre intempinarea mirelui doritu și asceptatu, decâtu ornata cu clinódele pretfose, ce iubirea mirelui i le condonà spre dulce suvenire?!

Și sufletulu crestinu sentindu apropiarea mirelui seu cerescu, cu ce l'ar poté surprinde mai placutu esfndu inaintea lui, decâtu infacisiandu-se infrumsetiatu cu acestu scumpu clinodu, cu clinodulu pacii, care pierdutu prin pecatu, fu recastigatu prin Isusu Cristosu, și testatu mire-seloru sale, sufleteloru blande și curate ca scumpa suvenire, ca sacra ereditate. „*Pacea mea dau voue, pacea mea lasu voue.*“ (Jnu XIV, 27.)

Demnu ornamentu de mires'a Ddieului pacii! „*Oh pace amabila!* — eschiam a s. Gregoriu Nas. — *tu meditatiunea mea, tu ornamentulu meu!*“ (Orat. 2. de pace.)

Confunda-te și te rosina suflete! că ai statu de atâteori inaintea altariului santu, atâtu de rece, atâtu de distrasu, atâtu de agitatu de valurile turbure ale patimeloru pamentesci, suspinandu cu acel'si mare lucréru alu basericei din secl. IV.: „*Oh pace amabila! tu bunu nepretiuutu, de toti laudatu, de pucini pastratu, unde ne parasisi pre noi acum de atâtu-a amaru de tempu?! Eu te dorescu pre tine mai multu decâtu ori-cine altulu dintre moritori, te imbracisii cu tota ferbintiel'a, candu esti presinte, și departata te rechiamu cu multe lacrimi!*“ (s. Greg. Nas. loc. cit.)

Rechiama-o între lacrimi și suspine, cere cu întetîre dela Ddieu acestu tesauru nepretiuuit, ce lu dă donu sufletelor curate; primita odata, imbracisia-o cu tota caldura animei tale, adunundu lui Ddieu la fiacare s. Liturgia impreuna cu sierfa marita a Fiiului seu trupu infrenatu, sufletu impacatu ca sierfa curata, santa. „*Oh pace amabila! tu meditatiunea si ornamentulu mieu*“!

Preot. „*Darulu Domnului nostru Isusu Cristosu, si iubirea lui Domnedieu Tatalu, si unirea Spiretului Santu se fia cu voi cu toti*“!

Cor. „*Si cu sufletulu teu*“!

Santi ca unu Ambrosiu eppulu Milanului in Itali'a († 397.) repasiescu spariati, nedemni de unu misteriu atatu de premaritu, si numai in speranti'a darului lui Ddieu cuteza a se apropiã de acela, naintea caruia: „*se cutremura columnele ceriului*“ (Job. XXVI. 11.)

„*Cine va potã celebrã cu demnitate sacramentulu — sunt cuvintele santului Ambrosiu — unde angerii presinti, unde Domnulu preotu si sierfa; deca tu Domne! nu lu vei face demnu*“? (In orat. ante miss.)

Ce minune dar! nu e minune, deca preotu si credintiosi, cu tote cã su decursulu Liturgiei de atateori recusera la ceriu tindiendu-si in susu sufletele cu doru, si cerendu darulu curatirii si alu santirii, ca se fia demni a stã naintea santului altariu si a aduce sierfa fora de sange; in consciinti'a nedemnitatii lor stau inca confusi, si cu cãtu momentulu se apropia, cu atatu-a frica le tiene mai tare legatu sufletulu, si nu cuteza a pasã la unu actu atatu de santu, fora a recurge prin aprecari imprumutate pentru nou daru si noua santire la acelu isvoru curescu, in care si-au adapatu si intaritu santii sufletele lor.

„*Darulu Domnului nostru Isusu Cristosu — intona preotulu dela altariu — si iubirea lui Ddieu*“ etc. su care oratiune intorsu cu faci'a catra credintiosi, li imparte binecuvantarea preotiesca ca unu gagiu alu primirii darului oftatu,

reintornandu numai decâtu la altariu, ca sî candu si-ar luá remasu bunu dela poporu, pre care nu lu va mai vedé in facia pana acusi dupa terminarea *Consecrarii* catra capetulu *Canonului*.

Aprecare acést'a, care baseric'a o puse pe buzele ministriloru altarieloru sale depe buzele marelui apostolu alu gintiloru, care cu acelesi cuvinte inchiaia epistol'a sa a dou'a catra Corinteni: „*Darulu Domnului nostru Isusu Cristosu*“ etc. (II. Cor. XIII. 13.) care astfeliu devení o continua rogatiune a basericeí, primita in usulu liturgicu de siguru acum pe tempulu, candu baseric'a jacea inca infanta in fasie, pentru cà se afla sî in cele mai vechie Liturgie, in cea a Constit. apost. sî a santului Jacobu.

Ce alta face ací preotulu, decâtu cà imita pre Isusu Cristosu, archiereulu eternu, care nainte de a se suí in muntele oliveloru, spre a incepe sier'fa sa mare cu fiorile de morte si sudorile de sange, adunà inca odata sî mai pe urma in giurulu seu, su aripele sale pre alesii sei, ca in *rogatiunea sa archieresca*, conservata pentru posteritate in evangeli'a santului Joa nu, in care aplicà vietí'a sa, patimele sale sî mortea sa pentru totu genulu omenescu, se-i presente sî comende Parintelui cerescu, cerendu santírea loru sub auspiciile Tatalui iubitoriu in unitatea Spiretului Santu prin intremidilocirea darului isvoritu din anim'a sa franta in dorerile mortii, pe altariulu crucii. „*Parinte sante! pazesce-i pre densii intru numele teu, pre cari i-ai datu mie cá se fia un'a, precum si noi, . . . . Santiesce pre ei intru adeverulu teu . . . . Si pentru densii eu me santiescu pre mine ensumi, ca si ei se fia santíti intru adeveru . . . . ca se fia ei deplinu intru un'a, si cá se cunosca lumea, cà tu m'ai tramísu, si i-ai iubitu pre ei, precum pre mine m'ai iubitu.*“ (Jnu XVII. 11—23.)

Ce asemenetate frapante intre rogatiunea archieresca a Domnului Cristosu nainte de mortea sa crunta, sî intre rogatiunea preotului, a representantelui seu, rostita nemidilocitu nainte de reinnoirea sierfei ddieesci la s. Liturgia. Obieptulu ei unitatea alesiloru lui Ddieu, pentru care

se înalță rogatoriu viersulu lui Cristosu în rogatiunea sa archieresca: „*că se fia un'a, deplenu intru un'a*“; acea unitate intimă cu Ddieu sî între sine, care este oper'a binecuvântata a Spiretului Santu, celu ce plouă asupra apelor, care legându pre toti cu Cristosu în unu trupu ca pre medulariele aceleiasi familie, funda imperatî'a sanților, pe alu careia orizonu ca sore neapusu straluce luminandu, desceptandu, vivificandu iubirea Tatalui, cu care dupa Ose'a profetulu (XI. 4.) ca cu o fune aruncata din ceriu trage la sine sî lega de sine cu eterne legature pre alesii sei redusi din jugulu patimelor în servitutea sa, servitute mai fericita, decâtu ori-ce imperatîa!

Dar ambe aceste, sî unirea Spiretului Santu, sî iubirea Tatalui, au nu sunt ele fruptulu dulce alu darului lui Cristosu, ce ne picaturesce depe manele lui întinse pe cruce? Pentru acést'a începe preotulu aprecierea premitiendu: „*Darulu Domnului nostru Isusu Cristosu*“ etc.

Éra credintiosii resplatindu orarea binevoitoria a preotului cu sufragiu reciproc, respundu:

„*Si cu sufletulu seu*“;

facundu-si astfeliu preotu sî poporu imprumutatu acelu servitiu de caritate, despre care vorbesce s. Ioan u gura de auru: „*Si în mistesteriele intricosiate, precum se roga preotulu pentru poporu, astfeliu se roga poporulu pentru preotu. Că-ci cuvintele: Si cu sufletulu teu! nimicu nu însemna alta, decâtu acést'a*“ (Hom. 18 în II. Cor.)

Sî eca efeptulu minunatu alu rogatiunii archieresci a lui Cristosu, repetîte de baserica la fiacare s. Liturgia în variatiunea apostolului Pavelu, prolongitu dealungulu secleloru în acea comuniune a alesiloru lui Ddieu, contopiti intru „*o anima si unu sufletu*“ (Act. apost. IV. 32), la a caroru rescumperare colucra Tatalu sî Fîiulu sî Spiretulu S. în aliantia nedespartîta.

Chiamatu sî tu suflete! la marirea acestei comuniuni, încantatu de atâtu-a fericire, bucura-te; sî jurandu serbatoresce, că vrei a traî sî a mori în acést'a unire, ca medulariu alu trupului lui Cristosu, ca domesticu credintiosu

alu casei Tatalui, urma cu insufletire sant'a preotului, pana ce in momentul sublimu alu consecrarii vei poté odini cu elu impreuna, ca odiniora Joanu invetiachelulu iubitu in sal'a cinei ultime, pe sinulu Domnului, spre a fi implutu sî adornatu cu darurile gratiei sale!

Preot. „*Susu se avemu, animele!*“

Cor. „*Avemu catra Domnulu!*“

Unu doru santu se aprinde acum in sufletulu preotului; dorulu, de care ardea pieptulu lui Davidu imperatulu si profetulu, caadu psaluí pe lir'a sa ddieesca: „*Cine mi va dá aripe, si voiú sborá, si voiú odini*“ (Ps. LIV. 7.); dorulu, a sborá susu la Ddieu, a intrá in societatea ceteloru ceresci in sant'a santeloru, sî standu inaintea tronului maririi lui Ddieu, a véstí minunile indurariloru lui.

Lu retrage? lu retiene trupulu? Dar ce i pote impedecá sufletulu? „*Altfeliu se redica anim'a — dice s. Augustinu — si altfeliu trupulu, Trupulu, pentru a se redicá, muta loculu; anim'a pentru a se inaltia, schimba voi'a.*“ (Enaz, in ps. 85. n. 7.)

Remana trupulu, unde lu lega sarcin'a sa; éra sufletulu avente-se pe aripele voiei in sboru falnicu ca de vulturu susu in regiunile inalte, unde lu chiama, unde lu trage dorulu seu santu!

Cu acestu doru ferbinte in sufletulu seu et'a preotulu in fruntea fratiloru, sî contemnendu pamentulu, contemnendu tempulu, contemnendu lucruri create, cu ochii tientiti la Ddieu sî eternitate, ca inspiratu de Spiretulu lui Ddieu, in tonu inaltiatu, plinu de curagiu eschiamo:

„*Susu se avemu, animele!*“ ca sî candu ar dice: Oh suflete! logodite in bai'a stului botezu Mireluí cerescu, ce ve mai intereseza sîoptirile seducatorie ale amantiloru straini? Create, destinate cu angerii pentru eternitate, ce mai aveti cu carnea? cu trupulu? cu pamentulu? In susu ve chiama originea, la ceriu, la Ddieu ve indrepta, ve duce destinatiunea. Frangandu legaturele, ce ve tienu ferecate,

restringundu cursulu patimeloru, vindecandu ranele pecatelor, luati aripe, sî libere, curate lumnate sborati in aventu usioru susu, susu la patri'a ceresca, unde archiereulu eternu, care vine se ve cerce, sî se ve santiesca spe late in sangele seu, liturgi'a, ce o aduce in midiloculu nostru, pe altariile nostre pamentesci, ascunsu de naintea ochiloru nostri, o aduce neintreruptu Parintelui seu cerescu pe altariulu celu mai pre susu decatu ceriulu, in vedfulu ceteloru stralucite ale angeriloru sî ale fratiloru nostri, fericiti, aretandu sî sierfindu pentru noi neinctetu Parintelui cerescu ranele sale, anim'a sa sangeranda, ascultarea, umilirea sa pana la morte, mortea crucii!

Sî nu numai eschiamu preotulu: *Susu animele!* ci „eschiamandu *si-inaltia* ochii sî manele intinse in susu catra patri'a ceresca, ca sî candu ar voi a esprime prin acest'a sî in modu esternu dorulu si aventulu sufletului seu; sî ca sî candu legati si pre credintiosi de manele sale, ar voi a-i smulge depe pamentu, sî a-i trage dupa sine, cu sine, dela cele create la Creatoriulu a tote, dela cele trecatorie la cele eterne! „*Redicandu preotulu* — dîce Origen e († pe la 254.) — *ochii si manele catra ceriu, prin acest'a esprime din afora afeptulu animei sale!* (De orat. c. 31).

Dar dupa esplicarea ssloru parinti acest'a *intindere a maneloru* e totu odata o copia, a lui Cristosu celui pironitu pe cruce cu manele intinse, si a *invingerii* reportate astfeliu prin densulu asupra diavolului; ce'a ce fu preintipuitu in Test. vechiu prin Moise, care cu manele intinse se rogá in muntele Sinai pentru *invingerea* poporului seu asupra lui Amalech. „*Portatu ca unu mnelu la macelaria,* — sunt cuvintele stului Ireneu († pe la 202.) — *si invingundu prin intinderea maneloru sale pre Amalech, adunã fii respiti dela marginile lumii in staululu parintiescu*“ (Adv. haer. l. 4. c. 33.) Cu s. Ireneu consentiesce, ca se pestrecemu cu tacere sîrulu lungu alu atâtoru alti marturi, ce ni se imbia, sî s. Clemente Ales. dupa care liberandu Cristosu pre omu de legaturele pecatului, „*pre cei legati prin peritiune, cu manele intinse i presentã deslegati.*“ (Cohort. c. 11.)



Rogatiunea cu *manele inaltiate si intinse* erá odiniora datina generala la crestini, ce'a ce adeveresce Tertulianu († pe la 240.): „*Noi nu numai inaltiamu manele, ci le si intindemu*“ (De orat. l. 1. c. 11.) dupa a carui marturisire, *crestinii prinsii si judecati de pagani in acést'a pusetiune se oferiau pre sine in martiriulu loru sierfa lui Ddieu.* (Apol. c. 30.)

Cu preferintia iubiau crestinii secleloru prime, a asistá chiaru la acést'a parte a stei Liturgie cu manele intinse. Marturu s. Ioanu g. d. a. „*Pe tempulu sierfei totu poporulu stá cu manele intinse, si tota cel'a preotiesca*“ (Hom 3. in ep. ad Phil. c. 1.)

Cine se va dubitá despre originea apostolica a acestui ritu, candu aude pre ensusi apostolulu Pavelu graindu: „*Voiescu dar, se se roge barbatii in totu loculu, inaltiandu-si manele sante*“ (I. Tim. II. 8.)

Dar precum *intinderea maneloru*, nu mai pucfnu sí eschiamatiunea: „*Susu se avemu animele*“ porta asupra-si timbrulu secleloru apostolice. „*Preotulu — scrie acum in secl. III. eppulu Cartaginei s. Ciprianu († 257.) — nainte de Consecrare, premitiendu Prefacerea, prepara sufletele fratiloru, dicundu: Susu se avemu animele!*“ Ba nu fora cauza vedu liturgistii o alusfune la acést'a eschiamatiune acum in sentinti'a stului mart. Justinu din secl. II. († 166 séu 167): „*Dupa ce primí preotulu panaa si vinulu, tramite in susu catra ceriu la Parintele universului lauda si premarire*“ (Apol. c. 65.)

Eca astfelu, decandu Fíiulu lui Ddieu descinsu din ceriu ne face mangaiatori'a afidare: „*Deca me voiu inaltá, tote le voiu trage la mine*“ (Ioan. XII. 32.); de candu ne vestí elu prin marele seu apostolu: „*Cele de susu le cercati, unde e Cristosu*“ (Col. III. 1.); de atunci eschiamatiunea insufletíta: „*Susu se avemu animele!*“ devení o parola caracteristica a basericei lui sante, ce suna dealungulu secleloru la fiacare s. Liturgia, ca o admonitiune cersca in urechiele generatiuniloru crestine, ce se peronda,

care pe câtu este de naturala in usulu liturgicu in acestu infricosiatu momentu, pe atâtu e de instruptiva sî edificatoria!

„Prin acést'a sentintia — esplica s. Cirilu din Jerus. († 444), — *demanda preotulu tuturoru, a parasí in or'a acést'a tóte grigile vietiei acesteia, si ingrigířile de casa, si a petrece cu anim'a in ceriu la Ddieu, iubitoriulu genului omenescu.*“ (Catech. myst. 5.)

„Se ne suimu la ceriu, — interpreteza s. Anastasu Sinaitulu († la 606 séu 678.) — *se ne inaltiamu susu sufletulu si anim'a. Se trecemu ceriulu, se trecemu angerii, se trecemu cherubimii, si se ne apropiãmu de ensusi tronulu lui Ddieu, se imbracisiãmu ensesi petiorele nepetate ale lui Cristosu; se plangemu storcundu ca cu forti'a indurarea lui. Se lu marturisimu in altariulu seu celu santu si spiretualu din ceriu. Acést'a ve anuntia, la acést'a ve invita preotulu, candu dâce: Susu se avemu animele!* (Serm. de Synax.)

Sî poporulu se nu-i urme?

Poporulu legandu-si sufletulu de sufletulu preotului, in ascultare fiesca raspunde:

„**Avemü catra Domnulu!**“! ca o protestare serbatoresca, cà nu-i ocupa grigi trecatorie pre cei chiamati la bunuri eterne, cà strabatendu nuorii acolé stau cu sufletulu, redicati pana la scaunulu maririi lui Ddieu!

Oh fericita anima! câtu esci de mica, sî ce susu sbori, ce susu te inalti. Susu, pana la societatea, susu pana la participatiunea divinitatii.

Oh relegiune! ce frumose, ce mari sunt triumfurile tale!

Dar graitu-ai ore adeverulu? Responsulu, ce lu dai, este ore in armonia cu sentiemintele sufletului teu? Con-suna ore cu viersulu buzeloru sî limb'a fapteloru tale?! Ore nu tîe ti striga acel'asi s. Anastasu Sinaitulu: „*Ce faci si ce voiesci? Anim'a ta nu se ocupa, decãtu de lucruri tempurale si stricatiöse; si tu respondi: o tienu inaltiata la Domnulu!*“ (loc. cit.) Au nu la tine areta s. Joanu g.

d. a. candu graiesce suspinandu: „Ce faci oh omule! ce ai promis preotului? Strigandu-ti elu: Susu se avemu animele au nu i-ai respunsu: Avemu catra Domnulu! Nu te rosîni, nu rosiesci, a fi desvelitu de mintiunosu in or'a acést'a? Considera numai: mes'a misteriosa e pregatita, Mnelulu se sierfesce pentru tine, foculu spiretualu erumpe pe altariu, poterile fora trupu si preotulu intrecedu pentru tine, Cheruvimii sunt presinti, Serafimii grabescu, sangele curge in potiru din cost'a lui nepetata spre curatîrea ta; si tu nu te rosîni, si tu nu te confundi, a minti in or'a acést'a intricosiata“?! (Hom. 9. de pœnet.)

Oh suflete distrasu! suflete lumescu! depune masc'a insielatoria in faci'a celui ce ispitesce rarunchii, sî: *Susu anim'a!*

*Susu anim'a!* Nu numai in or'a acést'a; nu numai pe tempulu santei Liturgie; ci: *Susu anim'a!* legata prin afepte pie, prin voia indreptata de Ddieu sî de eternitate in tote dîlele vietiei tale, pana vei intrá acusi in bucuri'a eterna a casei Domnului teu.

Te sparî de atâtu-a inaltîme? Iubirea ti va dá aripe, acitia-o, nutresce-o in sufletulu teu. „*Prin iubire — dîce s. Augustinu († 430.) — te sui; prin nepasare scobori. Standu pe pamentu, petreci in ceru, deca iubesci pre Ddieu.*“ (in ps. 85. n. 7.)

Justinu Popflu.

## Despre bucuri'a celoru venitorie si desiertatiunea lucrurilor pamentene. \*)

(Din omiliile santului Joanu Gura de auru.)

Dilele suntu intru adeveru fierbinti, caldur'a è inadusitória, dar' cu tóte aceste nu scaresce zelulu vostru si nu ve sufóca dorinti'a de a ascultá cuventulu lui Domnedieu.

\*) Rostita in Antiochi'a intr'o baserica a martiriloru, — se pote aplicá cu modificari la consacrarea de baserica.

Asia facu ascultatorii cei zelosi si infocati ai cuventului lui Domnedien; intariti de iubirea aceluia, suferu bucuros totu pentru de a-si indestula dorinta lor cea frumoasa sufletesca. Neci caldur'a, neci frigulu, neci lucrarile multe, neci grigele, seau altu cev'a de soiuu acest'a nu-i pote osteni, precumu pre cei lasi si lenesi nu-i pote tredi si desteptá, neci tempulu frumosu neci repausulu indelungatu si securitatea, neci placerea si bucuriele, ci 'si dormu mai departe somnulu loru celu demnu de pedepsa. Inse voi nu sunteti cá locuitorii cetatiei nostre, ci cu multu mai buni. Voi sunteti semburele cetatiei, zelosi si veghiatori si totu-de-a-un'a martori acurati ai invetiatureloru. O atare privire 'mi e cu multu mai onorabila, cá palatiale regiloru. Cà-ci, ce vede omulu acoló, se fia ori si ce, trece, se finesse cu vieti'a temporaria, si trage dupa sine (cá nesce soci nedespartiti) nelinisse si confusiune. Aci inse é cu totulu altcumu. Pretotindene securitate, onóre libera de ori ce nelinisse, demnitati fora capetu, cari nu se pierdu neci chiar' prin mórté, cí se asecura inca si mai tare. Nu-'mi spuneti nemicu despre acelu care se pórtá pre unu caru maretiu pomposu, cu sprancenele ineretite, incungiuratu de o suita mare, taceti despre cing'a si viersulu soliloru cari premergeau imperatiloru romani cu totu feliulu de ceremonie. — Nu acestea caracteriséza pre domnitoriu, — dupa *anim'a lui* 'lu cunoscú: déca 'si predominesse pasiunile sale, 'si infréna si contenesce foradelegile, invinge poft'a dupa avere, nadusiesce pornirile cele nesatióse dupa placeri sentimentali, nu-i invidiosu si necuprinsu de mani'a torturatória dupa onóre si marire desiérta, déca nu se infrica si nu tremura din naintea lipsei, nu 'si pierde curagiulu la intorcerea norocului seu: cine nu se frapéza de acéstea pre acelu 'lu numescu eu domnitoriu. Cà-ci intru acest'a, stá adeverat'a domnire. Candu inse domnindu preste omeni servesce pasiuniloru sale, — acelu e mai multu cá unu sclavu. — Precumu dechiara medicii de morbosu pre cinev'a prinsu de friguri, de si acestea nu se vedu din afora: asia numescu eu cu dreptu cuventu sclavu misielu pre acelu,

a carui'a sufletu servece cá unu sclavu pasiuniloru sale si-i supusu poffeloru celoru rele, desi fienti'a lui dinafora se pare a ff in contra, de ora ce in laintrulu lui furiéza figurile foradelegiloru si 'si arata tirani'a loru facia cu sufletulu. Si domnitoriu, rege intre regi, liberu este acel'a, fia elu imbracatu in sdrentie, petréca-'si dilele in prinsóre, jaca in legature, care scuturandu-se de acést'a tirania nu urméza porniriloru celoru rele neci se teme de lipsa si necasu neci se infióra de cea ce lumea numesce nefericire. Atari demnitati nu se cumpara pre bani si nimene le invidiéza, limb'a calumniatorului nu le cunósce, ochiulu invidiosului nu le nimeresce, planurile celoru sireti nu le atingu: ele locnescu cá intr'unu asilu securu alu intieptiune, 'su totu-de-a-un'a neinvine si nu suferu neci prin schimbarele diverse ale norocului neci prin mórte. Acést'a o marturisescu martirii. Corpurele loru jacu disolvate — prefacute — in pulbere si cenusia, inse domnirea loru mai vietuesce inca neinteruptu, ea scóte diavolii, alunga bólele, edifica cetati intregi si conduce aci póporale. Atatu de mare e poterea domnirii loru nunumai precatu traيرا si domnira, ci si dupa mórte. Nimene se astringe a veni aci si totusi vinu de sine cu totii bucuros incoce si acést'a dorintia nu trece, nu se curma intro clipita. Vedi, cà nu fora dreptu cuventu am numitu eu loculu acest'a mai stralucitu decatu curtile regiloru? Ce este acoló, semena floriloru vesteditórie, umbreloru trecatórie; ce se dà inse si se capeta aci, é statornicu cá diamantulu si inca si mai tare cá acest'a, cà-ci é nemoritoriu, netrecatoriu, nesupusu la neci o schimbare; de iubitorii ei (ai poterei de domnire a martiriloru) se apropia acést'a onóre fora frica, e libera de lupta, de emulatiune carpínsa, de invidia si urmarire, de alesiuiri si calumnia. Marirea lumésca e espusa invidiei, cea spirituala inse — produce cu catu se latiesce mai tare mai mare avutia. Acést'a o poteti vedé si din acést'a vorbire. Cà-ci, déca asi retienea la mine vorbirea ce vi o impartasiescu acumu, asi fi mai saracu; reslatiendu-o inse si semenandu-o intre toti — cumu semenamu sementi'a cea

buna pe campu: marescu, adaogu avuti'a, in avutindu-ve pre toti: nedevenindu neci eu insu-mi prin acést'a cu nemicu mai saracu, ci din contra cu multu mai avutu. La visteriele cele lumesci acést'a nu e cu potintia. Cà-ci déca asi avé eu nesce averi mari si vi le-asiu impartí tuturoru, atunci de locu n'asi mai avé eu avuti'a cea mai dinainte, de óra ce aceea s'ar' fi scaritu prin impartire.

Fiendu asia dara preferinti'a bunuriloru spirituali atatu de mare si potendu-se castigá asia de usioru, aterrandu adeca numai dela voi'a celoru cari dorescu a-le posedé: dati se iubimu numai pre aceste, se nu amblâmu dupa umbra, se nu ne aruncâmu in prepastia si pre cali neamblate, cà-ci Domnedieu, cá se imarésca iubirea spre acelea, a destinatu apunerea averiloru si bunuriloru pamentesci inca inainte de mórtea celui'a ce le posede. — Nu pieru aceste adeca, bunurile pamentene, de un'a data cu domnulu loru, ci pana candu acest'a e inca in viétia, cá asia se curéza acésta pierdere de acea bóla nebnateca pre aceli'a, cari-si punu tóta increderea intrensele aretandu-li firea loru cea adeverala, si invetiandu-i prin esperintia, cà suntu mai desierte cá umbr'a si asia se-si calésca pof't'a dupa acele. Avuti'a p. e. parasesce pre avutu nu numai la mórtea s'a, ci adese ori inainte de capetulu vietiei acelui'a. Junéti'a nu se vestediesce cu junele, ci infloresce pre catu traiesce acest'a, fuge cu anii barbatului si cedéza pieriloru carunti. Frumséti'a si gratiositatea muierei se pierdu fiendu inca acést'a in viétia si se schimba in deformitate.

Nu altucumu stà lucrulu cu marirea si domnirea.

Onorile si demnitatile duréza cate o dí si disparu iute si suntu mai trecatórie de catu cei cari le pórtá. Si precumu vedemu lucrurile si corpurele nemicindu-se si perindu pre tóta diu'a asia stà si cu celealalte lucruri lumesci. Acest'a e lucrulu lui Domnedieu, carele voiesce cá noi se despretiuimu cele de facia, — se ne tienemu de céle fiitórie, se sperâmu la gustarea cea placuta a acestor'a si se nesuimu — càtu peregrinâmu pre acestu pamentu — cu dorintiele nóstre catra ceriu. Cà-ci Domnedieu a facutu dóue

lumi: un'a presenta, alt'a fiitória; un'a vediuta, alt'a neve-diuta; un'a sensuala, alt'a spirituala; un'a ce deservece spre repausu corpului alt'a spiritului; un'a carea jace in contemplatiune alt'a in credintia; un'a deinantea petiõre-loru nõstre, alt'a in speranti'a nõstra.

Despre cea dintania a voitu se fia stadiulu, despre a dou'a — pretiulu de invingere; pentru aceea a destinatu lucru, lupta, ostenéla, pentru acéste cununi, corone si pretiuri; aceea a facut'o de mare deschisa, acést'a de portu; aceea é trecutória, acést'a neperitória si nemoritória. Dara fienducà multi preferescu cele pamentesci celoru sufletesci a asemnatu celor'a pamentene tempu scurtu si trecatoriu, pentru de a-i abstrage prin acést'a dela cele presinte, si a-i dedá spre iubirea si sperarea plina de bucuria aceloru fiitorie.

Si apoi fiendu-cà aceste suntu invidibili si cá atari se cuprindu, credu si speréza numai cu spiritulu, éca, ce face. Venindu in lume, luandu trupu si indeplinindu rescumpara-rea nõstra cea minunata a pusu inantea ochiloru cele fi-torie, si-a implutu animele cele mai tari cu incredere. Cà-ci venindu Elu pentru de a intruduce o viéti'a angerésca, (!) a preschimbá pamentulu in ceriu, a impune obligatiuni, prin a caror'a deprindere si implenire omenii se se faca asemene poteriloru ceresci; prefacundu pre omeni in angéri, chiamandu-i spre sperantie mai nalte: de a se naltia catra ceriu, de a devinge pre Satan'a si intrég'a potere a spiri-teloru necurate; imbracati in corpu, incinsi in carne a ucide corpulu, a indepartá si alungá sílnici'a seau impetulu pasiu-niloru, imbracati in carne a stá la lupta cu poteri spiritu-ali, — de or'a ce a mandatu aceste: éca, ce face si càtu de usiora face lupt'a.

Mai antaiu inse dati, se cumpenimu, déca voiti, ma-rimea precepteloru sale, se cumpenimu sborulu celu naltu, ce ni-lu destinéza, cumu ne-a aradicatu preste natur'a nõs-tra si ne-a demandatu a ajunge cu totii la ceriu. Legea lui Moisi dícea: „ochiu pentru ochiu,“ Elu inse dise: „de te vá loví cinev'a pre tine preste faci'a de-

reptă, întorče-i lui și cea stangă<sup>1)</sup>). Elu dice numai: „sufere vatemarea cu pacientia și unilitu, ci mergi înca mai departe cu rabdarea t'a, fi gata a suferi și mai multu, decâtu 'ți facu tie; cu prisosinti'a rabdarei tale devinge nerusinaarea, reutatea vatemarei sale (acelui ce te lovesce) că asia rusinatu de cumpetulu teu celu pré mare, se incete dela vatemari ulteriori!“ Intr'altu locu dice: „rogati-ve pentru cei ce ve supera, rogati-ve pentru dusmanii vostri, faceti bine celoru ce ve urescu pre voi“<sup>2)</sup>. Si dandu precepte pentru vergurfa dice: „cine pote cuprinde, cuprinda.“ Fiendu că acést'a virtute a fugitu din paradisu, și dupa cadere s'a refugiatu in ceriu, o aduse erasi ca pre unu fugariu in patri'a s'a mai de nainte eliberandu-o de esiliulu ei celu lungu. Elu venise antaiu, se nascú din o fetióra, schimbà legile naturei, onorà fetiori'a delocu la inceputu, — alegundu-si pre o fetióra de mama. Impunendu acést'a dupa venirea s'a si aradicandu natur'a omenésca la o atare marire a si datu remuneratiuni demne ostenclei, remuneratiuni cari suntu cu multu mai mari si mai sublime cá ostenelele. Dara si acestea suntu nevediate, se baséza pre sperarea, credinti'a si asteptarea celoru venitorie. Fiendu asia dara preceptele, asia de grele si sublime si basandu-se remuneratiunile si premiulu pre credinti'a in venitoriu, ce face? Cumu usioréza lupt'a? Cumu inlesnesce ostenelele? Cumu? in doue<sup>3)</sup> moduri: Antaiu indeplinesce insusi preceptele, apoi aréta remuneratiunile si pune inaintea ochiloru corónele. Că-ci cea ce-a disu, contine seau precepte seau remuneratiuni. Preceptu este candu dice: „rugati-ve pentru cei ce ve supera si gonescu!“ remuneratiune e candu dice: „că se fiti fii tatalui vostru din ceriuri“<sup>3)</sup>. Erasi dice: „fericiti veti fi candu ve voru ocarí pre voi si ve voru goní si voru dice totu cuventulu

1) Mat. V. 39.

2) Mat. V. 47.

3) Mat. V. 45.



reu in contra vostra mintindu pentru mine. Bucurati-ve si ve desfatati, cà plat'a vóstra multa este la ceriuri“ <sup>1)</sup>). Vedi cà unele cuvente contienu precepte, altele remuneratiuni? Intr' altu locu dice: „De vrei se fii perfectu, mergi, vindeti averile tale si le dà saraciloru, si vei avé comóra in ceriu“ <sup>2)</sup>). Vedi aci érase preceptu si remuneratiune la olalta? Un'a a impusu-o, alt'a a pregatitu-o, adeca remuneratiunea si resplatirea. Erasi dice: „totu carele a lasatu casa, se au frati se au sorori“ — acest'a e preceptu „insutitu va luá si va mostení viéti'a de veci“ <sup>3)</sup>), — acést'a e remuneratiune si coróna.

De ora ce preceptele au fostu mari si remuneratiunile nevedinte, éca, ce face. Cum-cà se potu implení, aréta prin esemplulu seu si pune inaintea ochiloru remuneratiunile. Cà-ci precumu cinev'a, care are se mérga pre o cale neambolata va merge bucurosu pre aceea, déca va vedé pre altulu mergandu-i inainte: asia stà si cu preceptele. Uràmamu mai usioru, déca vedemu pre altii urmandu-le.

Si pentru-cá noi se le urmàmamu cu mai mare curagiu, a lúatu Domnulu trupulu si firea nóstra, ni-a mersu inainte pe cale si ce impuse facú insusi. Preceptulu: „De te va loví cineva pre tene preste faci'a drépta, intórcei lui si cea stanga“ l'a implenitu insusi candu 'i dete o palma servulu archiereului mare. Densulu nu-'si resbunàci aretà cea mai mare blandétia dícundu: „de am vorbitu reu, marturisesce de reu, ér' de am vorbitu bine, ce me bati?“ <sup>4)</sup> Vedi blandéti'a plina de unilintia, smereni'a plina de pacientia, cari stêrnescu admirare? Elu a fostu lovit nu decatra unu omu liberu, cà decatra unu servu, decatra unu sclavu misielu, unu omu de nemic'a, si respunde cu o asemenea blandétia.

<sup>1)</sup> Mat. V. 11, 12.

<sup>2)</sup> Mat. XIX. 21.

<sup>3)</sup> Mat. XIX. 29.

<sup>4)</sup> Joanu c. XVIII. v. 23.

Asia dîce si Parintele seu catra Judei: „poporul  
mieu, ce ti-am facutu, cu ce te-am amaritu, cu  
ce ti-am cadiutu spre greutate, respundé-mi.“ <sup>1)</sup>  
Tocm'a precum dîce Christosu: „marturisesce!“ asia  
si Parintele seu: „respunde-mi!“ Cum dîce Elu: „mar-  
turisesce de reu“ asia dîce Tatalu seu: „cu ce te-  
am amaritu, seau cu ce ti-am fostu spre greutate?“  
Isusu a invetiatu despre saracia. Eca cum implinesce elu  
acestu preceptu: „vulpile au viediunii si paserile  
ceriului cuiburi, ér' ffiulu omului n'are unde  
se-si plece capulu.“ <sup>2)</sup> Vedi sarac'ia cea mai extrema?  
Elu n'avea mésa, n'avea lampa, nu scaunu, nemicu —  
nemicu. Elu invetià, cá se suferimu cu rabdare pre ca-  
lumniatori si o demustra acést'a prin insusi esemplulu seu.  
Candu dîceau despre densulu, cá are dracu, candu 'lu nu-  
miáu samaritanu, 'i potea pierde si pedepsi sumet'ia loru,  
inse nu facù acést'a, ci — binefaceri — scotiendu dracii.  
Elu a dîsu: „rogati-ve pentru cei ce ve supera  
si gonescu“ si o facù acést'a candu fù crucefisu (pre  
lemn). Càci dupa-ce l'au crucefisu si strapunsu manele  
si petiórele cu cuiia dîse morindu: „Parinte iérta-li  
loru, cà-ci nu sciu ce facu.“ <sup>3)</sup> N'a dîsu elu acést'a  
cá si candu insusi nu li-ar' fí potutu iertá pecatulu, ci  
pentru de a ne invetiá a ne rogá pentru inimicii nostri.  
Pentru-cà elu nu 'si-a aretatu preceptele prin cuvinte, ci  
prin esemple: a adausu rogatiunea.

Inse neci unu credintiosu se nu conchida din iubirea  
Lui cea mare catra ómeni la vre-o slabitiune intr'ensulu.  
Cà-ci insusi a dîsu: „cá se sciti, cà potere are Fí-  
iulu omului pre pamentu a iertá pecatele.“ <sup>4)</sup>  
Dar' fiendu-cà voi a ne invetiá (cine voiesce a invetiá cum  
se cuvine, implinesce poruncile, nu numai le propune) pen-

<sup>1)</sup> Mich. c. VI. v. 3.

<sup>2)</sup> Luc'a c. IX. v. 58.

<sup>3)</sup> Luc'a c. XXIII. v. 24.

<sup>4)</sup> Mat. c. IX. v. 6.

tru ace'a se rogà Mantuatoriulu. Totu asia spalà invetiaceiloru petiôrele, nu pentru-cà dóra ar' fí fostu mai micu cá invetiaceii, — cî pentru de a dá cá Domnedieu si domnu esemplu s'a demisu la atâta umilintia. Pentru ace'a dîce: „invetiati dela mine, cà blandu sum si smeritu cu anim'a.“ <sup>1)</sup>

Dar' audî apoi, cum pune inaintea ochiloru de alta parte coróne si remuneratiuni. Elu a promis invierea mortiloru si nemorirea, a dîsu cà 'lu vomu intempiná in aeru si in nuori. Acést'a a sf aretatu-o in fapta. Cum? Elu invià din morti. Petrecú inca 40 de dîle pre pamentu intre invetiaceii sei pentru de a-i convinge cu atâtu mai tare si de a li aretá cum voru fí corpurele dupa inviare. Densulu a dîsu prin Paulu: „ne vomu rapí in nuori intru intempinarea lui.“ <sup>2)</sup> Si acést'a o aretá in fapta. Se dîce adeca dupa invierea s'a candu vol a reintórce in ceriu cà: „privindu invetiaceii lui s'a inaltiatu si nuoru l'a luat delu ochii loru.“ <sup>3)</sup> Ei 'si indereptara privirile loru asupr'a lui, candu se naltia. Asia va fí si trupulu nostru asemenea cu alu lui fiendu din asemenea materia. Cà-ci cum e capulu asia e si trupulu, cum e inceputulu asia e si capetulu. Acést'a o aréta mai chiaru s. Paulu dîcundu: „carele va preschimbá trupulu nostru celu misielu, cá se se faca asemenea trupului marirei sale.“ <sup>4)</sup> Déca va se fia asemenea aceluia, va merge pre ace'asi cale, si in asemenea modu se va rapí in nuori. Acést'a o astépta la invierea Ta din morti. Fiendu-cà invetiaturele Lui despre imperati'a ceriului au fostu lungu tempu neintielese decatra invetiaceii lui, se sul pre unu munte si se schimbà la facia deinaintea loru. Prin ace'a deschise ochiloru loru marirea cea viitória si aretá cà in tipu si in intunerecu — cum vá fi

<sup>1)</sup> Mat. c. XI. v. 29.

<sup>2)</sup> I Tess. IV. 16.

<sup>3)</sup> Fapt. Ap. I. 9.

<sup>4)</sup> Tit. III. 21.

trupulu nostru. Bine că atunci se aretă în vestimente, înse-  
la înviaie nu va fi asia. Că-ci atunci trupulu nostru nu  
vá avé lipsa de îmbracăminte, de locuinția, de casa și de  
altele asemenea. Déca nu s'a rusinat Adamu de golatatea  
s'a înainte de caderea s'a, fiindu că erá îmbracatu cu ma-  
rire, cu catu mai pucinu voru avé lipsa de asemenea lu-  
cruri trupurile nóstre cari voru fi cu multu mai mari și  
mai strălucite. Pentru aceea 'și lasă și domnulu vestmin-  
tele sale în mormentu și în putrediuine și se scolă cu tru-  
pulu golu plinu de marire și fericire.

Sciendu noi acestea, iubitoru, fiindu invetiați nunu-  
mai prin cuvinte ci și prin fapte: se amblămu asia, că,  
candu ne vomu rapí odinióra în nuori — se fimu pururea  
la densulu, se ajungemu prin darulu seu fericirea (cerésca)  
și se potemu gustá bucuriele viitórie. — Acést'a se ni dec  
nóue totororu darulu Domnului Nostru Isusu Christosu.  
Că a Lui, a Tatalui și a Spiritului santu e poterea, marirea,  
onórea și închinatiunea în vecii veciloru. AMINU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

V. Gr. Borgovanu.

## PREOTULU.

În barc'a t'a coa strimta, pre valulu spumegându,  
Te lupta cu infernulu! drapelu crucea avendu!  
Vedi viciulu sub hain'a de auru și matasa,  
Pre celu cu peru de néua și pre copilu apasa.  
Tu, preotu, imagina divina, angerésca  
În senulu teu palpita: proni'a ce cerésca, —  
În ochii tei lucește unu focu tramisu din ceriu  
În buse flori frumóse: pré dulce adevéru, —  
Pre umeri cadu lungi plete și care sioptescu linu,  
Că 'n sufletu ai credinți'a l'a care eu me 'nchinu!

Parenti angeri terestri, de ce alu vostru zimbetu  
Gonesce și durerea și sacrilegiulu cugetu?  
Pre frunte-aveti corón'a și 'n mana darulu santu,  
În vocea vóstra cârm'a fapturei pre pamentu.

De ce, in giurulu vostru se pare asediata  
Acea aureola de angeri adorata?  
De ce?..

Acésta lume problema prea inalta  
De multi e ne-ntielésa, si rona este data  
Cea sacra missiune de-a luminá popóre,  
De-a desghetiá sermanulu cu alu vecinicieii sóre.  
Multi demoni vai! se lupta cu barc'a nóstra santa,  
Multi, multi, cu chipuri negre spre voi amaru s'aventa,  
Se smulga dela sceptrululu veciei-a s'ale flori  
Si lumea se subjuge in negrele 'nchisori.

Tienendu in totu-de-a-un'a drapelulu vostru susu,  
Imperiulu virtutiei in veci nu e distrusu. —  
Voi plangeti retacitulu, orfanulu mangaiati,  
Cu cup'a fericirei pre noi ne adapati;  
E mare darulu vostru, si domnulu vietiei spinu,  
Mariti, parenti, credenti'a la care eu me 'nchinu!  
Pre ceriu suntu multe stele si 'n lume multe flori,  
Dar' n'au lumina viua n'au viéti'a neci adori,  
Cá dulcea nóstra flóre: *baseric'a crestina!*  
Ea e altariulu pacii si falc'a de lumina  
In veci, in veci nestinsa, si lumea fora ea  
Ar' fi unu intunerecu... cá ceriulu fora stea, —  
Precum ar' fi natur'a tacuta, amarita,  
Candu sórele s' ascunde... De viscole recita  
Faptur'a cea vitala espira intr'unu suspinu;  
Parenti mariti credenti'a la care eu me 'nchinu!

**Dem. Constantinescu.**

### Pro memoria.

Omulu onestu nu-'si pierde neci-odata aureol'a care i-incungiura fruntea; elu póte se fia lovit, insultat, batut, intemnitiat, persecutat, torturat, omorit, — dar' vene una di, candu lumin'a se face si atuncea de siguru cá omulu onestu, victim'a, martirulu, nu este despreteit de societate neci reprobat de opiniunea publica.

Capacitatea, onestitatea, moralitatea nu se potu rapí nemenui, neci prin persecutiuni, neci prin calumnii, neci prin decrete.

Cenev'a póte fórte bene se scuipé si se-si bata jocu cu nerusínare de cele mai sacre lucruri. Scuipatululu nu lasa neci una urma pre ce e puru si profanarea se resfrange pre fruntea aceluia care a avutu nerusínare se o comitta.

## REVISTA.

**Scóla și Baseric'a in Muntenegru.** Intr'unu schitu micu, ce apartiene monastirei Ostrogu, se afla celu mai insemnatu institutu alu Muntenegrului: Seminariulu. Acestu seminaru s'a infiintiatu in anulu 1860 cu ajutoriulu primitu din Rusi'a. Tenerii, ce termina cursulu in seminaru, imbracisieza carier'a de preoti seu de invetiatori. Pána la episcopulu Petru alu II-lea nu se aflá nece urma de scoli in Muntenegru. Acestu episcopu, fiindu barbatu invetiatu și totu odata și poetu, a infiintiatu primele doue mici scóle. Succesoru seu Daniilu a infiintiatu chiaru in palatulu seu unu micu colegiu, in care singuru conducea ocupatiunile catoru-va teneri din familiile cele mai insemnate.

In tempulu principelui Nicolau, cultur'a poporului a fostu miscata ce-va in ainte de catra directorele seminarului Milan Costici. In cursulu de trei ani elu a reesitu a formá vre-o 40 de invetiatori, prin cari a și inceputu a respandí in poporu lumin'a, de care mai inainte erá una lipsa totale. In tempulu presente, in Muntenegru nu e nici unu satu mai insemnatu, in care se nu fia una mica scola de baieti si fete.

Institutoriú acestoru scole primescu astadi dela guvernulu câte unu salariu de 120 taleri, cari facu aproape 600 franci. (240 flor.). Pre lângá aceste in Muntenegru s'a infiintiatu și unu institutu de fete, care e sub patronagiulu imperatesei Mari'a Alesandrovn'a. Scopulu acestui institutu este a dá educatie feteloru din familiile cele mai insemnate.

Tote obiectele prin scole se propunu in dialectulu serbescu. In seminaru inse se propune și dialectulu slavonu.

In secolulu alu XIV, statulu serbescu fiindu calcatu de cátra Turci, una parte din locuitori, nevoindu a se supune jugului musulmanu s'a retrasu in Muntii—Negri, cari pre atunci eráu nepenetrabili și ne locuibili. Acesti Serbi retrasi in Muntii—Negri au dusu cu eli credinti'a ortodoxa, care a fostu aperata de fanatismulu turcescu prin eroismulu urmasiloru lorú si prin positiunea locului. Strins'a legatura a statului cu baserec'a in Muntenegru s'a exprimatú și prin ace'a, cá pána mai in tempurile trecute, autoritatea mai inalta de statu și eclesiastica a fostu concentrata in manile metropolitului si numai din tempulu suirei pre tronu a principelui Daniilu, predecesorulu principelui actualu, Nicolau I, autoritatea statului a trecutú in manile principelui. Cu tote cá si acumu primulu episcopu in Muntenegru are mare insemnatate; cá-ce nece intruna afacere de statu mai insemnata nu se face nemicu fara scirea și consimtiementulu lui, și poporulu respecta pre unu asémene demnitaru cá pre unu adevratu pastoru. In tempulu presente

acestu locu se ocupa de Ilarionu Pogonovici, fostulu egumenu alu monastirei Ostrogu, hirotonitu episcopu in Moscu'a la anulu 1863. Residenti'a lui e intru una monastire vechia numita Tietinsk si dupa aretările diuariului Tiercovnai Beastinka este demnitarulu baserescu celu mai respectatu si amicul celu mai sinceru alu poporulu Muntenegrénu.

Veniturile câtoru-va monastiri compunu fondulu basericescu, din care se intretieae elu si se intimpina necesitățile toturoru basericiloru, principatu. Dar' câtu de pucnu satisfac aceste venituri necesitățile basericiloru se vede din estrem'a seracia a basericiloru din Muntenegru.

Eca cumu descrie unu martoru oculatu baserec'a catedrale din Cetine:

„Baserec'a catedrala are marimea unei camere, de ace'a in ea, la servitiulu divin, intra numai principele, principes'a, câti-va senatori si straini; gard'a princiaru stă la usia, ér' poporul stă impregiurulu basericeii, si din servitiulu divin ajungu pâna la urechile lui numai nesce tonuri intrerupte. Icone in baserici suntu forte pucine; dar' in loculu acestoru-a, pre paretii si epitafu precum si pre sicriulu mosceloru episcopului Petru I, suntu desemnate una multime de pusci, revolvere si iatagane.“ Din acesta descriutiune a basericeii catedrale, pote cine-va a-si formá una idea, ce feliu suntu basericile de prin sate, cari de abia se deosebescu de casutiile simple ale celoru mai vitézi Muntenegrini.

Clerulu inferioru, a carui numeru ajunge pâna la 400, se formeza din poporul de josu, si prea pucinu se deosebescu de elu. In privinti'a educatiunei elu stă pucinu mai susu de poporu, si tóta sciinti'a lui se cuprinde in cetirea cârtiloru baserecesci slavone si seversirea servitiului divin. Dupa esterioru preotii se deosebescu de mireni mai multu pre barbe, de câtu pre hainele preotiesci, pre cari eli de cele mai multe ori nu le porta. Candu nu suntu in servitiu, porta de obicei costumulu muntenegrénu.

In zile de serbatori pote vedé ori-cine preâmblandu-se pre stradele Cetiniei, unu preotu cu barba lunga si carunta, imbracatu in rása negra, si incarcatu de ordine militarie; acest'a este protoiereulu capitalei. In tempulu celui din urma resbelu (1862), de câte ori acestu protoiereu s'a aruncatu cu pumnalulu intr'una mana si cu stindardulu in alt'a, in aintea siruriloru de soldati, aretandu-le calea câtra inimizii! Asemeni intreprinderi, fara deosebire de misiune, etate, si sesu, se pretiuescu in Muntenegru mai multu de câtu ori-ce. Ele se servescu sub influinti'a unei inspiratiuni vii patriotice, care de multi seculi caracteriséza pre preotii Muntenegrului.

B. O. R.

**Primulu Jesivah (seminariu) pentru pregătirea rabbinilor** Austro-Ungariei s'a deschis la 4 octomvrie a. o. in Budapest'a. Edificiulu intregu a costatu 300.000 fl. v. a. si este impartitu in trei despartiaminte: unulu pentru pedagogia, altulu pentru rabbinaria (teologia) si alu treilea pentru scóla media — fie-care cu câte trei cursuri deosebite, — mai suntu inca si alte localitati, asié: pentru indeplenirea rogatiuneloru, pentru biblioteca, museu s. a. — Ide'a acestui seminiariu s'a conceputu in an. 1806 si, dupa-ce s'a cascigatu pre partea ei mai multi aderenti, in an. 1837 s'a propusu si primitu in Diet'a tieriei. Pentru realizarea ei inse nu s'a facutu neci unu pasiu pana in an. 1850, candu Majestatea S'a Imperatulu Austriei prin script'a din 9 martiu a. a. a incuvenintiatu redicarea unui seminiariu jidovescu comunu pentru Austro-Ungari'a si in scopulu fondarei acelu'a a donatu unu milionu floreni v. a., cari generalulu Haynau i-i platise prin Jidovi in an. 1849, cá pretiu de rescumperare bellica. — Studiele in tóte trei despartiamentele se propunu in limb'a magiara, — si chiar' pentru ace'a jidovii conservativi, cari tienu strinsu la legile si moravurile loru, se ferescu de acestu seminiariu si totu asemenea se voru ferí si de individiu ce se voru cualificá in densulu, cari preste totu se alegu din asia numitiu jidovi progresisti, cari au introdusu in sinagoga limb'a magiara si iubescu a mancá cu crestinii la una mésa.

**Missionari pagâni.** Cetitorii nostri voru fi sciendu cá Anglii speséza o multime de bani cu missionarii pre cari i-i tramitu in diverse parti ale pamentului cá se propage relegiunea crestina intre pagâni. In Australi'a se intempla chiar' contrariulu. In *Benares* s'a infientiatu una *missia pagana* pentru de a latí intre crestini *brahminismulu*. S'a intemplatu adeca, cá unu brahminu de frunte cu numele *Suradji* a visitatu coloni'a anglea din Australi'a si a aflu, cá intre crestini incepe a se latí bet'ia in modu ingrozitoriu. Reintornându acasa a convocatu una conferintia, in care a demustratu cá acestei porniri spre bet'ia nu i-se póte prevení altmintrea decâtu déca coloni'a ace'a se va întórce la credinti'a brahmina. — Spre scopulu acest'a s'a si collectatu indata una suma insemnata de bani si câtiv'a brahmini s'au oferitu de missionarii ai brahminismului, — ma *Suradji* in zelulu seu a si inceputu a traduce pre limb'a anglea cartile de credintia si rogatiune ale brahminiloru.

**Patronu pentru diuaristic'a catolica** ceru diuarele „*Unita Cattolica*“ si „*Il Papato*“ pre s. *Franciscu Salesiu*, care acumu de curundu fú redicatu la trépt'a de Doctoru alu Basericee catolice. Numitele diuarie credu cá diuaristic'a catolica, avendu pre acestu santu de patronu, s'aru uní su flamur'a lui si cá corporatiune bene-organisata ar' lucrá mai cu mare eficacitate spre propagarea principiiloru base-ricice catolice.